

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1402/2024
29.05.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Весне Мاستиловић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ, ВВ и ГГ, свих из ..., чији је заједнички пуномоћник Филип Домазет, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, Дирекција полиције, Четврти одред жандармерије у Нишу, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Нишу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужилаца и тужене изјављеним против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3004/2023 од 17.01.2024. године, у седници одржаној 29.05.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против става другог изреке пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3004/2023 од 17.01.2024. године.

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебним ревизијама тужилаца и тужене изјављеним против преосталог дела пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3004/2023 од 17.01.2024. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија тужилаца и тужене изјављена против преосталог дела пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3004/2023 од 17.01.2024. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 1256/2022 од 04.04.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца, па је тужена обавезана да им на име неисплаћених: прековременог рада; ноћног рада; рада на празник, исплати, за утужени период, износе, са законском затезном каматом, наведене у том ставу изреке. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужилаца којим су тражили да суд тужену обавезе да им исплати неисплаћени додатак на плату у стању приправности, у утуженом периоду, износе, са законском затезном каматом, наведене у

том ставу изреке. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиоцима на месечне износе из става првог изреке пресуде, обрачуна и надлежним фондовима уплати доприносе за обавезно социјално осигурање у складу са важећим прописима. Ставом четвртим изреке, тужена је обавезана да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.126.200,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности па до исплате, док је одбијен захтев за исплату законске затезне камате од дана пресуђења, као неоснован, као и таксе за одлуке у укупном износу од 55.446,00 динара.

Апелациони суд у Нишу је пресудом Гж1 3004/2023 од 17.01.2024. године, ставом првим изреке, потврдио пресуду Основног суда у Нишу П1 1256/2022 од 04.04.2023. године, у ставу првом и трећем изреке и у том делу жалбу тужене одбио као неосновану. Ставом другим изреке, преиначена је иста пресуда у ставу другом изреке, тако што је тужена обавезана да тужиоцима на име неисплаћеног додатка на плату по основу приправности исплати, у утуженом периоду, износе, са законском затезном каматом, наведене у том ставу изреке. Ставом трећим изреке, преиначена је одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу четвртог изреке исте пресуде, тако што је тужена обавезана да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 554.674,45 динара, са законском затезном каматом на износ од 457.800,00 динара, почев од дана извршности пресуде до исплате, док је део захтева за накнаду трошкова поступка преко наведеног до првостепеног пресудом досуђеног укупног износа од 1.181.646,00 динара, са законском затезном каматом на наведену разлику, од дана извршности пресуде до исплате, одбијен као неоснован. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 67.500,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку, док су тужиоци благовремену ревизију изјавили против решења о трошковима парничног поступка садржаног у тој пресуди, такође позивајући се на одредбу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у преиначујућем делу у смислу одредбе члана 408., у вези одредбе члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11 ... 18/20), и одредбе члана 92. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 10/23), па је утврдио да ревизија тужене није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а ни битна повреда из одредбе члана 374. став 1. истог Закона, у поступку пред другостепеним судом, на коју тужена у ревизији неосновано указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су запослени код тужене на пословима радног места "...!" у седишту четвртог одреда жандармерије Ниш. У утуженом периоду, од марта 2014. године до фебруара 2017. године боравили су на терену у копненој зони безбедности. Саслушани сведоци, ДД, командант одреда до

...2015. године и ЂЂ, командир чете у чину мајора у периоду од ... 2014. године до ... 2017. године, су се у својим исказима изјаснили да је у спорном периоду постојао усмени налог за приправност тужилаца. Тужена је тужиоцима обрачунавала и исплаћивала само рад за осмочасовно радно време иако су они, након обављеног задатка били у обавези да у преосталом временском периоду, мимо радног времена, буду у стању сталног потребног степена спремности и доступности који омогућава правовремену интервенцију, радњу или другу активност у циљу отпочињања обављања или завршетка посла, уколико се за исто укаже потреба, у ком смислу су се налазили у стању приправности.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је тужбени захтев тужилаца за исплату неисплаћеног додатка на плату по основу стања приправности одбио, у смислу одредбе члана 187.став 1.тачка 4. Закона о полицији и члана 7. став 1. и 2. Посебног колективног уговора за полицијске службенике, налазећи да се не може сматрати да су тужиоци, у утуженом периоду, били у стању приправности за који им припада додаток на плату, јер не постоји писани налог руководиоца, нити доказ да су тужиоци, по посебном распореду рада, у утуженом периоду, били ванредно ангажовани, односно да су се налазили у стању приправности.

Другостепени суд је, побијаним (преиначујућим) делом своје пресуде, преиначио првостепену пресуду, тако што је тужену обавезао да тужиоцима исплати неисплаћени додаток на плату по основу приправности, у утуженом периоду, на основу одредбе члана 147.а) став 1. тачка 5. подтачка 4.) Закона о полицији, одредбе члана 28. Закон о платама државних службеника и намештеника, имајући у виду неспорну чињеницу да су тужиоци, по налогу послодавца, боравили у копненој зони безбедности, где су констатно имали обавезу да буду у стању спремности, тј.борбене готовости, пошто су се налазили на извршењу посебног задатка обезбеђивања и одржавања мира на простору копнене зоне безбедности дуж административне линије са Косовом и Метохијом, а тужена им није вредновала приправност, нити је вршила исплату додатка на плату по том основу.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је, преиначењем првостепене пресуде, правилно применио материјално право.

Одредбом члана 147.а) став 1. тачка 5. подтачка 4. Закона о полицији („Службени гласник РС“ бр. 101/05 ... 92/2011), прописано је да запослени има право на додаток на плату: за додатно оптерећење на раду, за дежурство ван радног времена (приправност) - 10% од основне плате. На основу одредбе члана 37.истог Закона, полицијском службенику због отежаних услова рада, природе послове и одговорности за обављање послова, стаж осигурања рачуна се у увећаном трајању, у складу са посебним законом. Отежаним условима рада, у смислу овог Закона, сматрају се: 1) повећана опасност за живот и здравље; 2) обављање послова дуже од утврђеног радног времена услед непредвидивих задатака; 3) нередовност у раду, односно рад у неправилним временским циклусима и слично; 4) рад за државне празнике и у нерадне дане; 5) приправност (на радном или другом радном месту или у стану, према налогу надређеног полицијског службеника) и слични видови активног и пасивног дежурства.

Према одредби члана 28. Закон о платама државних службеника и намештеника ("Службени гласник РС", бр. 62/2006...94/2014), државни службеник који ван радног времена мора да буде доступан (у приправности) да би ако устреба извршио неки посао свог радног места има право на додатак на приправност.

Посебним колективним уговором за полицијске службенике ("Службени гласник РС", бр. 22/2015 ступио на снагу 07.03.2015. године), предвиђено је да полицијски службеник је у обавези сталне приправности када околности посла и задатка то захтевају. Приправност подразумева обавезу полицијског службеника да се, по писаном налогу руководиоца налази у стању сталног потребног степена спремности која омогућава да се полицијски службеник одазове на позив послодавца и стави на располагање на месту рада на другом месту које одреди послодавац или предузме интервенцију, радњу, контакт или сличну активност по налогу послодавца. Време ефективног рада по позиву рачуна се као прекровмени рад.

Закон о полицији који је ступио на снагу 28. јануара 2016. године ("Службени гласник РС", бр. 6/2016) у одредби члана 154. прописује да је полицијски службеник дужан у обављању полицијских послова да ради по посебном распореду рада (дневном или недељном) који одређује непосредни руководилац. Непосредни руководилац из става 1. овог члана закона дужан је да обавести полицијског службеника о распореду и промени распореда радног времена најмање 24 сата пре промене распореда радног времена (став 2.). Посебан распоред рада, у смислу става 1. овог члана Закона, подразумева, између осталог, под тачком 7. и приправност за рад. На основу одредбе члана 156. истог Закона, полицијски службеник је у обавези приправности када околности посла и задатак то захтевају, при чему приправност, у смислу тог Закона, подразумева стање спремности одазива на позив непосредног руководиоца или лица овлашћеног за долазак на рад, а полицијски службеник остварује право на увећану плату за приправност за сваки сат приправности у висини од 10% вредности радног сата основне плате.

У конкретном случају, тужиоци су, у утуженом периоду, били радно ангажовани у смислу приправности за коју је постојала усмена наредба њихових непосредних руководилаца, па им припада право на додатак на плату по основу приправности. Приправност, као посебан облик рада ван радног времена подразумева да запослени мора бити стално доступан да би, ако настане потреба, извршио неку неодложну интервенцију, а што у знатној мери ограничава његову слободу кретања, због чега запосленом припада законом прописана накнада, јер он може у сваком моменту бити позван на рад. Тужиоци су доказали да су у утуженом периоду били у стању приправности по основу усмених наредби својих непосредних руководилаца, а тужена, која ту чињеницу оспорава, била је дужна да докаже постојање посебног распореда приправности за рад, у утуженом периоду, којим тужиоци евентуално нису обухваћени, међутим, тужена ту чињеницу није доказала. Због тога тужена неосновано у ревизији указује на погрешну примену материјалног права.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку, прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, у конкретном случају није потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, нити је потребно уједначавање судске праксе, као ни ново тумачење права, па нису испуњени услови за одлучивање о посебним ревизијама тужилаца и тужене.

Предмет тражене правне заштите по ревизији тужене је накнада штете тужиоцима по основу неисплаћених додатака на плату по основу прековременог рада, рада ноћу и рада на празник. Побийана одлука, којом је тужбени захтев тужилаца усвојен донета је применом одредбе члана 146. став 1. и 187. Закона о полицији ("Службени гласник РС", бр. 101/2005 ... 6/2016), Посебног колективног уговора за полицијске службенике ("Службени гласник РС", бр. 22/2015 .. 70/2015), и не одступа од судске праксе у предметима са истим правним основом и чињеничним стањем као у овом предмету, имајући у виду да је тужени послодавац у обавези да непосредно примењује Посебан колективни уговор важећи у спорном периоду, донет у складу са законом.

Предмет тражене правне заштите по ревизији тужилаца је одлука о трошковима парничног поступка коју суд доноси на основу успеха парничних странака и предузетих радњи у поступку у сваком конкретном предмету, па с тим у вези нема услова за уједначавање судске праксе.

На основу одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Врховни суд је испитао дозвољеност ревизије тужилаца и тужене, изјављених против потврђујућег дела правноснажне пресуде и одлуке о трошковима садржане у њој, применом одредбе члана 410. став 2. тачка 5., у вези члана 420. став 6. Закона о парничном поступку и утврдио да су обе ревизије недозвољене

Одредбом члана 441. Закона о парничном поступку, прописано је да је ревизија дозвољена у парницама у споровима о заснивању, постојању и престанку радног односа. У свим другим случајевима, у парницама из радног односа о дозвољености ревизије одлучује се на основу одредбе члана 403. став 3. истог Закона, у зависности од вредности предмета спора побијаног дела.

Тужбу ради накнаде штете тужиоци су, као формални супарничари у смислу одредбе члана 205. Закона о парничном поступку, поднели 27.06.2016. године, а вредност предмета спора највишег захтева је 455.565,20 динара.

Одредбом члана 403. став 3. Закона о парничном поступку, прописано је да ревизија није дозвољена у имовинско правним споровима ако вредност предмета спора

побијаног дела не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Имајући у виду да је ово имовинскоправни спор у ком вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност 40.000 евра, по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, Врховни суд је нашао да ревизија тужене није дозвољена, на основу одредбе члана 403. став 3. Закона о парничном поступку.

Ревизија тужилаца није дозвољена на основу одредбе члана 28. Закона о парничном поступку, којом је прописано да ако је за утврђивање стварне надлежности, права на изјављивање ревизије и у другим случајевима предвиђеним у овом закону меродавна вредност предмета спора, као вредност предмета спора узима се само вредност главног захтева (став 1.), док се камате, уговорна казна и остала споредна тражења, као и парнични трошкови не узимају се у обзир ако не чине главни захтев (став 2.).

Имајући у виду да тужиоци ревизијом побијају одлуку о трошковима поступка које не представља решење против ког ревизија може да се изјави, у смислу одредбе члана 420. став 1. Закона о парничном поступку, то ревизија изјављена против ове врсте одлуке није дозвољена. Преиначење одлуке о трошковима поступка ревизију не чини дозвољеном ни према одредби члана 403. став 2. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, јер је преиначена одлука о трошковима а не о главном захтеву странака.

На основу члана 413., у вези члана 420. став 6. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**